

Regeringens proposition

2005/06:4

Statligt stöd för kvinnors organisering

Prop.
2005/06:4

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 13 oktober 2005

Göran Persson

Jens Orback
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen att det nuvarande statsbidraget till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet ersätts av ett nytt statsbidrag för kvinnors organisering. Regeringen redogör även för de olika bidragsformerna organisationsbidrag, etableringsbidrag och verksamhetsbidrag samt för vilka villkor som bör gälla för dessa.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Ärendet och dess beredning.....	4
3	Regeringens förslag och bedömningar	4
3.1	Ett nytt statsbidrag för kvinnors organisering.....	4
3.2	Bidragsformer	7
3.3	Organisationsbidrag	10
3.3.1	Mottagare av organisationsbidrag.....	10
3.3.2	Villkor för organisationsbidrag.....	14
3.4	Etableringsbidrag	16
3.4.1	Mottagare av etableringsbidrag	16
3.4.2	Villkor för etableringsbidrag	17
3.5	Verksamhetsbidrag	18
3.5.1	Mottagare av verksamhetsbidrag	18
3.5.2	Villkor för verksamhetsbidrag.....	20
3.5.3	Verksamhetsbidrag för internationella kontakter	22
3.6	Redovisning, granskning och uppföljning	22
4	Ekonomiska konsekvenser	23
Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet Kvinnors organisering (SOU 2004:59)	24
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanserna (SOU 2004:59)	33
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 oktober 2005.....	35

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2005/06:4

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om ett nytt statsbidragssystem för kvinnors organisering (avsnitt 3.1).

Regeringen beslutade den 8 maj 2003 att bemyndiga statsrådet Mona Sahlin att tillkalla en särskild utredare för att göra en analys och utvärdering av det statliga bidraget till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet samt föreslå förändringar för att anpassa bidraget till hur samhället och kvinnoorganisationerna har utvecklats sedan bidraget inrättades.

Utredningen tog sig namnet Kvinnors organisering – utredningen statligt stöd för kvinnors organisering. Utredaren redovisade i juni 2004 sitt uppdrag genom betänkandet Kvinnors organisering (SOU 2004:59). En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 1*.

Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig hos Justitiedepartementet (dnr Ju2004/5371/D).

Propositionen behandlar utredarens förslag om ett nytt bidragssystem för kvinnors organisering. Däremot behandlas inte utredarens förslag om krav på jämställdhet i bidragsförordningar samt systematisk redovisning av jämställdheten. Regeringen avser att återkomma i dessa frågor.

Propositionen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

3 Regeringens förslag och bedömningar

3.1 Ett nytt statsbidrag för kvinnors organisering

Regeringens förslag: Det nuvarande statsbidraget till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet skall ersättas av ett nytt statsbidrag för kvinnors organisering. Syftet med det nya statsbidraget är att stödja kvinnors organisering i egna sammanslutningar. Bidraget skall främja kvinnors deltagande i den demokratiska processen och i samhällslivet. Bidraget skall också möjliggöra för kvinnor att bevaka sina rättigheter och driva sina krav.

Utredarens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser som har yttrat sig i denna del, däribland *Socialstyrelsen*, *Länsstyrelsen i Västra Götalands län*, *Ungdomsstyrelsen*, *Jämställdhetsombudsmannen*, *Internationella kvinnoförbundet (IKF)*, *Kvinnofolkshögskolan*, *Landsorganisationen i Sverige (LO)*, *Sveriges Socialdemokratiska Kvinnoförbund – S-kvinnor* och *Vänsterpartiets kvinnopolitiska utskott*, tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Det nuvarande bidraget till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet

Det nuvarande statliga bidraget till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet inrättades 1982 (prop. 1981/82:155, bet. 1981/82:AU24, rskr. 1981/82:367, SFS 1982:865). Inrättandet av bidraget markerade

kvinnorganisationernas betydelse som folkrörelse och pådrivare för att förbättra kvinnors ställning i samhället samt för att öka jämställdheten mellan kvinnor och män. Under de drygt 20 år som bidraget har funnits har 15–18 kvinnorganisationer per år fått stöd. I år har 18 kvinnorganisationer fått stöd.

Enligt förordningen (1982:865) om statsbidrag till kvinnorganisationernas centrala verksamhet kan bidrag endast utgå till kvinnorganisationer. Med en kvinnorganisation förstås enligt förordningen en organisation som har till främsta uppgift att arbeta för kvinnans ställning i samhället och aktivt arbetar för jämställdhet mellan kvinnor och män. Kvinnorganisationen skall ha fler än 1 500 medlemmar. Flertalet av medlemmarna skall vara kvinnor.

Kvinnors organisering i egna sammanslutningar

Liksom övriga folkrörelser växte kvinnorörelsen fram som en del av kampen för demokrati i slutet av 1800-talet. I ett första skede var det främst två krafter, eller konkreta missförhållanden, som drev fram organiseringen; dels kampen för allmän och lika rösträtt, dels de svåra sociala förhållanden som många kvinnor levde under. Arbetet inriktades därför i hög grad på konkret socialt arbete.

Kvinnorörelsen har allt sedan dess haft som generellt mål att ta till vara kvinnors intressen och öka kvinnors demokratiska inflytande i samhället. Ett genomgående drag i kvinnors organisering, före och i samband med införandet av rösträtt för kvinnor, var naturligt nog särorganisering. Kvinnor ägde inte tillträde, vare sig i formell eller i reell mening, till de manliga organisationerna.

Under hela 1900-talet bildades nya kvinnorganisationer och i dag finns det organisationer inom i stort sett alla delar av förenings- och samhällslivet som i första hand riktar sig till kvinnor. De frågor som främst har engagerat kvinnorörelsen kan relateras till tre centrala rättigheter; rätten till politiskt inflytande, rätten till arbete och rätten till kroppslig integritet. Kvinnorörelsen har haft en stor betydelse som opinionsbildare inom samtliga nämnda områden.

Kvinnorörelsens kamp har i hög grad handlat om att få tillträde till offentliga arenor av olika slag. Den relativt höga kvinnorepresentationen i beslutande församlingar, dvs. riksdag, landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige, är en konsekvens av kvinnorörelsens aktiviteter och engagemang.

Rätten till arbete har hävdats genom krav på förändringar och reformer av den lagstiftning som gäller för arbetslivet. Det gäller t.ex. rätten att behålla ett arbete trots graviditet eller giftermål. Lika lön, offentlig barnomsorg och rätt till utbildning och studielån oavsett makens inkomst är andra exempel.

Rätten till kroppslig integritet har handlat om kampen mot sexuella övergrepp, rätt till fri abort och kravet att kvinnomisshandel skall falla under allmänt åtal. Det har också gällt kampen för förbud mot vålds- och barnpornografi och krav på kriminalisering av köp av sexuella tjänster.

Under 1960- och 70-talet växte det fram en ny kvinnorörelse i västvärlden och även i Sverige. Den nya kvinnorörelsen förespråkade ofta platta och/eller icke-hierarkiska arbetsformer. I sin misstro mot gamla hierarkiska modeller lade den nya kvinnorörelsen liten vikt vid att bygga upp organisationer. Den satsade desto mer energi på att mobilisera kvinnor till demonstrationer och marscher, skriva appeller och anordna sammankomster.

Kvinnorörelsen ville även sudda ut gränserna mellan det privata och det offentliga. Kravet på delat ansvar mellan kvinnor och män också inom familjen aktualiserades. Som en följd av denna feministiska politiska idé etablerades begreppet jämställdhet. Detta var en medveten, kollektiv aktivitet i syfte att åstadkomma social förändring. Som andra rörelser hade den en organiserad kärna, men den hade dessutom oorganiserade sympatisörer, som starkt bidrog till en omfattande spridning. Under 1980-talet utvecklades den s.k. kvinnojourrörelsen. Kvinnojourer som erbjöd kvinnor en fristad etablerades runt om i landet. Under 1990-talet blev kvinnofrid en del av den statligt drivna jämställdhetspolitiken. Under 1990-talet fick frågor om jämställdhet allt mer uppmärksamhet också i organisationer som inte var uttalat feministiska. Många organisationer har i dag jämställdhet på sitt program.

När stödet till kvinnoorganisationerna infördes 1982 ansågs jämställdhet vara en fråga som i första hand angick kvinnor. Därefter har samhällets syn på jämställdhet utvecklats och regeringens strategi för jämställdhetsarbetet har förändrats genom införandet av principen om jämställdhetsintegrering. Numera anses jämställdhet vara en fråga som berör samhället i stort, såväl kvinnor som män.

Regeringens bedömning är att kvinnors organisering spelar en viktig roll när det gäller att föra upp nya frågor på den demokratiska agendan. Jämställdhetspolitiken har drivits fram, institutionaliserats och i sin tur lett till ny organisering. I ett långt perspektiv har detta inneburit att mottagligheten har ökat för kvinnors organiserade krav.

Kvinnors organisering i egna organisationer står inte i motsättning till principen om jämställdhetsintegrering. Särorganisering är ett medel att synliggöra kvinnors särskilda villkor, erfarenheter och krav på förändring. Utan en pådrivande kvinnorörelse hade svensk jämställdhetspolitik inte kunnat uppnå vad den hittills åstadkommit. Jämställdhetsarbetet kommer även fortsättningsvis att vara i behov av kvinnorörelsens påverkan på den politiska dagordningen.

Även om jämställdhet inte bara är en fråga för kvinnor är kvinnoorganisationerna fortfarande en viktig aktör för jämställdheten. Kvinno-
rörelsen är en stor tillgång i det demokratiska utvecklingsarbete som jämställdhetssträvandena innebär. Kvinnorörelsen mobiliserar och bevakar och är en nödvändig förutsättning för att jämställdhetssträvandena skall drivas framåt.

Men kvinnoorganisationerna behövs också för att vidga det demokratiska samtalet. Kvinnorörelsen har en stor betydelse som opinionsbildare och demokratisk kraft i samhället. Den har påverkat och förändrat människors syn på betydelsen av kön. Den har drivit fram

politiska förändringar och reformer samt har bidragit till en politisering av tidigare helt oreglerade samhälleliga fält som berör underordning och förtryck utifrån kön. Kvinnoorganisationerna bidrar till att den politiska dagordningen breddas med nya frågor. De innebär att kvinnor tar större offentlig plats som medborgare och att kön uppmärksammas när det gäller makt, politik och förändring.

Ett nytt statsbidragssystem

Som tidigare nämnts är det i år 18 kvinnoorganisationer som har ansetts uppfylla villkoren för det nuvarande statliga bidraget till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet. Utredaren uppskattade att det finns ungefär 100 kvinnoorganisationer som inte uppfyller villkoren för det nuvarande bidraget. Dessa kvinnoorganisationer bedriver enligt utredarens bedömning sådan verksamhet som svarar mot syftet med det föreslagna statsbidraget.

Till detta skall läggas att samhällets syn på jämställdhet har utvecklats och regeringens arbetsformer för jämställdhetsarbetet har förändrats sedan det nuvarande statsbidraget inrättades. Jämställdhet är inte längre en fråga enbart för kvinnoorganisationer.

Ett nytt bidragssystem bör vara ett tydligare folkrörelsestöd till skillnad mot det nuvarande stödet. Det bör därför på ett bättre sätt än tidigare kunna stödja kvinnors organisering i egna sammanslutningar och kvinnors deltagande i den demokratiska processen. En sådan förändring ökar kvinnors möjligheter att arbeta för jämställdhet.

Regeringen föreslår därför att det nuvarande statsbidraget till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet ersätts av ett nytt statsbidrag för kvinnors organisering. Syftet med det nya statsbidraget bör vara att stödja kvinnors organisering i egna sammanslutningar. Bidraget skall främja kvinnors deltagande i den demokratiska processen och i samhällslivet. Bidraget skall också möjliggöra för kvinnor att bevaka sina rättigheter och driva sina krav.

Regeringen bedömer att det nya bidragssystem som föreslås kommer att medföra att fler kvinnoorganisationer än hittills kommer att ansöka om och kunna beviljas statsbidrag. De ekonomiska konsekvenserna av det nya bidragssystemet behandlas i avsnitt 4.

3.2 Bidragsformer

Regeringens bedömning: Det nya statsbidraget till kvinnors organisering bör bestå av följande delar:

- organisationsbidrag,
- etableringsbidrag och
- verksamhetsbidrag.

Utredarens förslag: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser som yttrat sig i denna del, däribland *Integrationsverket*, *Socialstyrelsen*, *Kvinnofolkhögskolan*, *SIOS Kvinnokommitté* (*Samarbetsorgan för etniska organisationer i*

Sverige), Sverigefinskt kvinnoforum, Sveriges Kvinnojourers Riksförbund (SKR) och Vänsterpartiets kvinnopolitiska utskott, tillstyrker förslaget. Ungdomsstyrelsen ser förslaget mer som en modifiering av det nuvarande bidragssystemet. Kvinnoforum menar att utredarens förslag utesluter andra former av organisering än de traditionella.

Skälen för regeringens bedömning

Det nuvarande statsbidraget

Enligt förordningen (1982:865) om statsbidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet skall en organisation ha fler än 1 500 medlemmar för att kunna få detta statsbidrag och särskilda krav ställs för att någon skall betraktas som medlem. Organisationen skall dessutom ha lokalavdelningar i minst hälften av landstingen och dessa avdelningar skall ha genomfört ett visst antal sammankomster för att kunna få bidrag.

När det nuvarande statsbidraget inrättades 1982 var utgångspunkten att bidragssystemet skulle vara utformat så att det skulle vara lätt att administrera och ge god överblick för både organisationerna och den bidragsgivande myndigheten. Därför valdes ett bidragssystem som baserades på organisationernas medlemsantal.

Det ansågs vidare att ett bidrag som innehåller både en fast och en rörlig del, grundat på antalet medlemmar, motsvarar de krav som kan ställas på ett centralt stöd till kvinnoorganisationerna. Det ger en grundtrygghet även för små organisationer, samtidigt som hänsyn tas till de större organisationernas mera omfattande verksamhet. Den rörliga delen är efter en ändring 1995 inte längre medlemsbaserad, i stället utgår bidrag ur den delen för utveckling och förnyelse av kvinnoorganisationernas verksamhet.

Allmänna utgångspunkter för det nya bidragssystemet

Regeringens allmänna utgångspunkt är att det nya statsbidraget till kvinnors organisering bör vara ett tydligare folkrörelsestöd till skillnad mot det nuvarande stödet.

En av grundpelarna för vad som utgör en folkrörelse är dess obundenhet gentemot stat och kommun. I betänkandet Organisationernas bidrag (SOU 1993:71) angavs vissa kriterier för vad en organisation skall uppfylla för att kunna kallas för "folkrörelse". Organisationen skall bland annat:

- ha en viss numerär för att få inflytande på samhällsutvecklingen,
- ha en geografisk spridning med lokalföreningar runt om i landet,
- vara öppen för alla,
- arbeta demokratiskt och
- ha en oberoende ställning i förhållande till stat och kommun.

Regeringen anser att dessa kriterier bör vara en utgångspunkt för ett nytt bidragssystem.

En annan utgångspunkt för regeringen är att statens uppgifter styrs av politiska mål och att den förvaltningspolitiska processen kräver offentlig insyn och kontroll. Samtidigt måste dessa mål och offentlighetskrav

vägas mot kvinnoorganisationernas självklara rätt att vara fria och oberoende. Prop. 2005/06:4

Ytterligare en utgångspunkt är att statsbidrag till kvinnoorganisationerna finansieras med skattemedel. Staten har därmed ett ansvar, såväl mot organisationerna som mot samhället i övrigt, för att det ställs vissa krav på bidragsmottagarna. Statens bidrag bör därför utformas så att det stödjer och stimulerar verksamhet som organisationerna i demokratisk ordning har fattat beslut om, samtidigt som det möjliggör insyn och kontroll. Kraven bör utformas så att statens behov av återrapportering tillgodoses, samtidigt som organisationernas oberoende respekteras.

Principer för statens bidragsgivning

Principerna för statens samlade bidragsgivning till föreningslivet har belysts i ett flertal utredningar under de senaste decennierna. Utgångspunkten för dessa utredningar har varit att överväga och föreslå principer och modeller för en mål- och resultatstyrning av statsbidragen till ideella organisationer.

Enligt dessa utredningar kan det statliga stödet till ideella organisationer huvudsakligen delas in i två kategorier, nämligen:

- Organisationsbidrag, som utgår från en förenings verksamhet som helhet och som motiveras av att föreningens verksamhet bedöms vara av allmänt intresse för hela samhället.
- Verksamhetsbidrag eller projektbidrag, som utgår till en förening för att den skall utföra vissa prestationer i utbyte mot bidraget.

Befintlig struktur bör bibehållas

Regeringens utgångspunkt när det gäller strukturen för det nya statsbidraget för kvinnors organisering är att den befintliga strukturen i det nuvarande bidragssystemet – med en fast del, som ett grundstöd, och en rörlig del för utveckling och förnyelse av kvinnoorganisationernas verksamhet – bör användas i möjligaste mån.

Regeringen anser därför att statsbidraget till kvinnors organisering bör bestå av följande delar:

- organisationsbidrag,
- etableringsbidrag och
- verksamhetsbidrag.

Organisationsbidrag skall stödja organisationernas verksamhet som helhet och motiveras av att deras verksamhet bedöms vara av ett allmänt intresse för hela samhället.

Etableringsbidrag ger möjligheter att ge stöd till nybildade kvinnoorganisationer.

Verksamhetsbidrag ger möjligheter att stödja aktiviteter som syftar till att engagera kvinnor för ett visst ändamål och som bedöms vara av ett allmänt intresse för hela samhället.

3.3.1 Mottagare av organisationsbidrag

Regeringens bedömning: Mottagare av organisationsbidrag bör vara kvinnoorganisationer och paraplyorganisationer för kvinnoorganisationer. Med en kvinnoorganisation bör avses:

- en ideell förening där en majoritet av medlemmarna är kvinnor och som har till uppgift att stärka kvinnans ställning i samhället, eller
- en sammanslutning av kvinnor inom en ideell förening som arbetar för att stärka kvinnans ställning i samhället.

Politiska partier och deras kvinnoorganisationer bör uteslutas från möjligheten att få organisationsbidrag.

Utredarens förslag: Överensstämmer i stora delar med regeringens bedömning. Utredaren föreslår dock inte att paraplyorganisationer bör kunna få organisationsbidrag.

Remissinstanserna: *Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete, Socialstyrelsen* och ett antal kvinnoorganisationer, däribland *Internationalella kvinnoförbundet (IKF), SIOS Kvinnokommitté, Sverigefinskt kvinnoforum, Sveriges Kvinnolobby och Sveriges Ekumeniska Kvinnoråd* ifrågasätter utredarens förslag om vilka som skall kunna få organisationsbidrag. De förordar samtliga att paraplyorganisationer för kvinnoorganisationer, dvs. organisationer som inte har eller endast har få enskilt anslutna medlemmar, skall ingå i kretsen av mottagare av organisationsbidrag. Flera remissinstanser, däribland *Kristdemokratiska Kvinnoförbundet och Forum-Kvinnor och Handikapp* påpekar att mindre organisationer har små möjligheter att driva stora övergripande frågor. *Centerkvinnorna Riksorganisationen* delar utredarens bedömning att samarbete mellan riksorganisationer bör vara ett ansvar för organisationerna själva, men anser att kvinnoorganisationernas kostnader för samordningsinsatser skall behandlas i likhet med hur man behandlar stöd till andra liknande paraplyorganisationer i samhället i övrigt och att även paraplyorganisationer därför bör kunna få stöd.

Skälen för regeringens bedömning*Kvinnoorganisationer*

De kvinnoorganisationer som i dag får statligt bidrag uppvisar en mångfacetterad verksamhet med skilda inriktningar, arbetssätt och förutsättningar. Deras ekonomi baseras i huvudsak på medlemsintäkter, samt på statliga och kommunala bidrag.

Kvinnoorganisationerna stödjer på olika sätt sina föreningar på den regionala och lokala nivån. Direkta projekt stöds ibland genom att föreningarna söker bidrag hos riksorganisationen för att genomföra en viss aktivitet. Utveckling av den egna verksamheten är central för kvinnoorganisationerna och är ett ständigt pågående och långsiktigt arbete.

För de flesta av organisationerna utgör det statliga bidraget en mindre del av de totala intäkterna för deras verksamheter. Kvinnoorganisationer

som har en koppling till en ”moderorganisation”, ett politiskt parti eller ett trossamfund, får som regel ett anslag från denna. De kvinnoorganisationer, som bedriver verksamhet som är av intresse för samhället i övrigt, t.ex. kvinnojourverksamhet och integrationsarbete, kan ansöka och få bidrag för just detta arbete från Socialstyrelsen respektive Integrationsverket.

För mindre organisationer som saknar koppling till ett parti eller trossamfund, är det statliga bidraget avgörande för deras förutsättningar att bedriva verksamhet på riksnivå. För några kvinnoorganisationer är dagens bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet, tillsammans med medlemsavgifter och projektstöd, den enda inkomstkällan.

Under åren har fem organisationer förlorat det statliga bidraget. Anledningen var antingen att de inte levde upp till kravet om 1 500 medlemmar eller att de hade omorganiserat sin verksamhet så att de inte längre var ett självständigt förbund.

Kvinnors organisering inom en annan organisation

Utredaren har övervägt förutsättningarna för att bredda basen så att det statliga bidraget för kvinnors organisering även omfattar nya former för organisering som kan behöva stöd för att kunna påverka i samhället och förbättra sin situation.

Regeringens bedömning är att det är vanligt förekommande att det parallellt med de traditionella kvinnoorganisationerna finns särskilda sammanslutningar av kvinnor inom andra typer av organisationer. Det gäller exempelvis för många organisationer bildade på etnisk grund. Dessa sammanslutningar kan ha formen av en kvinnokommitté eller ett kvinnoutskott och fungerar ibland i nätverksliknande former. En sådan sammanslutning faller utanför de nuvarande bidragsbestämmelserna, eftersom den inte är en juridiskt självständig kvinnoorganisation, utan är en del av moderorganisationen.

Kvinnoorganisationer som kan beviljas organisationsbidrag

Regeringens bedömning är att med kvinnoorganisation bör i detta sammanhang avses

- en ideell förening där en majoritet av medlemmarna är kvinnor och som har till uppgift att stärka kvinnans ställning i samhället, eller
- en sammanslutning av kvinnor inom en ideell förening, som arbetar för att stärka kvinnans ställning i samhället.

Regeringen anser att sådana föreningar och sammanslutningar bör kunna vara mottagare av organisationsbidrag, om de arbetar för att stärka kvinnans ställning i samhället. När det gäller en sammanslutning av kvinnor inom en annan organisation bör det vara moderorganisationen, i egenskap av juridisk person, som ansöker om och beviljas statsbidraget. Bidraget bör i ett sådant fall förenas med särskilda villkor om att det skall användas för den särskilda sammanslutningens verksamhet.

Inom eller i anslutning till samtliga riksdagspartier finns det någon form av kvinnopolitisk organisering. Organiseringen ser dock ut på olika sätt. Centerkvinnorna Riksorganisationen, Kristdemokratiska Kvinnoförbundet och Sveriges Socialdemokratiska Kvinnoförbund – S-kvinnor har valt att organisera sig som självständiga kvinnoförbund. Dessa tre organisationer har fått bidrag enligt den nuvarande förordningen. De övriga organisationerna har inte fått något sådant stöd.

Inom Miljöpartiet de Gröna och Vänsterpartiet har kvinnorna av främst ideologiska skäl aldrig organiserat sig i särskilda kvinnoförbund. Det kvinnopolitiska arbetet bedrivs i stället som en del av det övriga partiarbetet, inom särskilda utskott.

Moderatkvinnorna och Liberala Kvinnor har valt att organisera sig inom Moderata samlingspartiet respektive Folkpartiet liberalerna. Inom flera av kvinnoförbunden finns i dag också en organisering för yngre kvinnor.

Utredaren föreslår att en del av mandatbidraget i det statliga partistödet avsätts för att finansiera verksamheten i de politiska partiernas kvinnoförbund eller motsvarande. De skulle därmed undantas från organisationsstödet i det nya statsbidraget för kvinnors organisering. Bakgrunden till utredarens förslag om att de politiska kvinnoförbunden bör undantas från organisationsbidraget är bl.a. att det i 2003 års regeringsförklaring angavs att regeringen skulle ta initiativ till att höja partistödet. Utredarens uppfattning är att ett höjt partistöd gör det möjligt att avsätta särskilda medel för de politiska kvinnoorganisationerna.

Utredarens förslag avser endast riksdagspartiernas kvinnoorganisationer. Regeringen anser dock att inga politiska partier eller deras kvinnoorganisationer skall få bidrag enligt det nya statsbidraget för kvinnors organisering. Med politiska partier avses i detta sammanhang huvudsakligen riksdagspartier och andra sammanslutningar eller grupper av väljare, som avser att ställa upp i val under särskild beteckning.

Utredarens förslag att riksdagspartiernas kvinnoorganisationer skall få stöd via partistödet är i dagsläget inte aktuellt. Frågan om hur politiska partiers kvinnoorganisationer på sikt skall behandlas skall utredas vidare. En sådan översyn bör påbörjas våren 2006. Tills vidare bör dock riksdagspartiers kvinnoorganisationer beredas möjlighet till stöd för sin organisering och verksamhet i särskild ordning.

Kvinnors organisering i paraplyorganisationer

Inom kvinnorörelsen finns det ett omfattande samarbete mellan de olika kvinnoorganisationerna. Samarbetet sker på lokal nivå, regional nivå och riksnivå samt på internationell nivå. Samarbete sker på olika områden och i olika organisatoriska konstellationer. Det kan dels utgå ifrån verksamheter, dels utifrån särskilda frågor där man samverkar med andra riksorganisationer som har särskilda kvinnoförbund/grupper/ nätverk eller kommittéer.

Sedan länge samarbetar många organisationer i någon form av paraplyorganisation. Med paraplyorganisation avses en organisation som samlar flera olika medlemsorganisationer. De är som regel uppbyggda som ideella

föreningar med stadgar och styrelse. Syftet med en paraplyorganisation är att stärka och samordna medlemsorganisationernas verksamhet samt att tillvarata gemensamma intressen.

Enligt nu gällande regler kan paraplyorganisationer för kvinnoorganisationer inte få statsbidrag. Det finns exempel från andra verksamhetsområden där statliga bidrag delas ut till sådana organisationer. Regeringen ger t.ex. ett särskilt bidrag till Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer för att det skall verka som ett ”nationellt ungdomsparaply”. Även inom handikapprörelsen får paraplyorganisationer statligt stöd.

Utredarens principiella ståndpunkt är att statens bidrag skall utformas så att det stödjer och stimulerar verksamhet som de ideella organisationerna i demokratisk ordning själva har fattat beslut om och att formerna för samarbete mellan olika riksorganisationer bör vara ett ansvar för organisationerna själva.

Utredaren anser dessutom att ett bidragssystem som inte innehåller medel som är specialdestinerade för samarbete blir administrativt enklare. Samtidigt tar organisationerna själva, utan styrning från staten, eget ansvar för vilken form av samarbete som är av vikt för dem.

Mot den bakgrunden anser utredaren att organisationsbidrag inte bör utgå till samarbetsorgan. I stället bör organisationernas kostnader för samordningsinsatser täckas av deras organisationsbidrag. Utredaren anser däremot att staten bör kunna stödja kvinnoorganisationernas samarbetsorgan genom direkta bidrag i form av verksamhetsbidrag till olika projekt.

Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete, Socialstyrelsen och ett antal kvinnoorganisationer ifrågasätter utredarens förslag om att paraplyorganisationer inte skall kunna få organisationsbidrag. De förordar i stället att paraplyorganisationer, dvs. organisationer som inte har eller endast har få enskilda medlemmar, skall ingå i kretsen av mottagare.

Centerkvinnorna delar utredarens bedömning att samarbete mellan riksorganisationer bör vara ett ansvar för organisationerna själva men anser att kvinnoorganisationernas kostnader för samordningsinsatser skall behandlas i likhet med hur man behandlar stöd till andra liknande paraplyorganisationer i samhället i övrigt.

Flera remissinstanser betonar att paraplyorganisationer bedriver värdefullt informationsutbyte och kan samordna arbetet med gemensamma frågor. Flera remissinstanser befarar också att många av de mindre organisationerna, som inte uppfyller kraven för organisationsbidrag, inte kommer att ha råd att finansiera en paraplyorganisation.

Mot bakgrund av bland annat dessa remissynpunkter anser regeringen att även paraplyorganisationer bör kunna få organisationsbidrag. Bakom regeringens bedömning ligger också att staten ger bidrag till paraplyorganisationer inom andra politikområden, t.ex. inom ungdomspolitik och handikappolitiken, och att det i möjligaste mån bör finnas en likhet i bidragsgivningen.

Regeringens bedömning: Följande villkor bör gälla för att kvinnoorganisationer och paraplyorganisationer för kvinnoorganisationer skall kunna få organisationsbidrag. En sådan organisation bör

- bedriva verksamhet som tillgodoser syftet med statsbidraget,
- vara demokratiskt uppbyggd,
- vara riksomfattande med lokalt eller regionalt förankrad verksamhet i minst fem län eller ha ett riksintresse, samt
- ha bedrivit verksamhet under minst tre år före ansökan om bidrag.

Utredarens förslag: Överensstämmer i stora delar med regeringens bedömning. Utredaren föreslår dock att organisationen skall ha enskilt anslutna medlemmar, vilket utesluter paraplyorganisationer som i huvudsak har andra organisationer som medlemmar. Utredaren preciserar inte heller vad som avses med en riksomfattande organisation.

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna som har synpunkter på organisationsbidraget tillstyrker utredarens förslag, däribland *Kvinnofolkhögskolan* och *Landsorganisationen i Sverige (LO)*. *Riksförbundet Internationella Föreningar För Invandrarkvinnor (RIFFI)* önskar att bidraget skall ges för längre tidsperiod. Ett stort antal instanser, däribland *Fredrika-Bremer Förbundet*, *SIOS Kvinnokommitté*, *Sveriges Kvinnojourers Riksförbund (SKR)* och *SverigeFinskt kvinnoforum*, motsätter sig utredarens förslag om krav på enskilt medlemskap eftersom det skulle exkludera paraplyorganisationer från att få organisationsbidrag. *Statskontoret* är tveksam till att ta bort kravet på antal medlemmar för att få bidrag. Många remissinstanser delar dock uppfattningen att det är verksamheten som är det centrala, inte medlemsantalet.

Skälen för regeringens bedömning

Organisationernas medlemmar

För att en kvinnoorganisation skall kunna få organisationsbidrag föreslår utredaren att den skall ha medlemmar som är enskilt anslutna och som delar organisationens grundvärderingar och mål. Utredaren anser dock att det inte skall finnas något krav på minsta antal medlemmar, såsom i det nuvarande systemet för bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet.

Utredarens bedömning är att antalet medlemmar blir allt mindre intressant som måttstock på en förenings aktivitet och verksamhet. Flera remissinstanser instämmer i utredarens bedömning och påpekar att ett visst antal medlemmar inte skall ses som det primära utan att fokus i stället bör riktas mot organisationens verksamhet.

Regeringens delar utredarens bedömning att det inte bör finnas något krav på minsta antal medlemmar för att kunna få organisationsbidrag och att det i stället är verksamheten som är det centrala. Det väsentliga är att organisationen har en verksamhet som främjar kvinnans deltagande i samhällslivet. Antalet medlemmar bör däremot kunna påverka organisationsbidragets storlek. Detsamma bör gälla verksamhetens omfattning.

Regeringen delar däremot inte utredarens uppfattning att det bör finnas krav på enskilt anslutna medlemmar. Med enskilt ansluten medlem avser utredaren en person som är enskilt ansluten till en kvinnoorganisation. Ett sådant krav skulle exkludera paraplyorganisationer som i huvudsak har andra föreningar som medlemmar.

Bedriva verksamhet som tillgodoser syftet med statsbidraget

Som redovisats i avsnitt 3.1 anser regeringen att syftet med det nya statsbidraget bör vara att stödja kvinnors organisering i egna sammanslutningar. Bidraget skall främja kvinnors deltagande i den demokratiska processen och i samhällslivet. Bidraget skall också möjliggöra för kvinnor att bevaka sina rättigheter och driva sina krav. Att organisationen bedriver verksamhet som tillgodoser syftet med statsbidraget bör vara ett av villkoren för att kunna få organisationsbidrag. Regeringen vill betona att detta inte bör vara en marginell fråga.

Regeringen vill också betona att organisationsbidrag bör utgå som stöd för att organisationen skall kunna ha en styrelse, anordna stämmor eller årsmöte samt kommunicera med medlemmarna via t.ex. en medlems-tidning eller en webbsida. Det skall också bidra till att täcka kostnader för grundläggande administrativa behov.

Vara demokratiskt uppbyggd

Utredaren föreslår att en kvinnoorganisation som skall kunna få organisationsbidrag skall vara demokratiskt uppbyggd.

De flesta remissinstanser som har synpunkter i denna fråga stödjer utredarens förslag. Några instanser berör problematiken med en kvinno-kommitté eller motsvarande enhet inom en annan organisation.

Regeringen instämmer i utredarens förslag om att organisationen bör vara demokratiskt uppbyggd. Enligt praxis anses det innebära att en ideell förening i sina stadgar reglerar hur beslut fattas, hur föreningen företräds, hur ansvar kan utkrävas, hur bestämmelserna kan ändras och vad som krävs för att upplösa föreningen. I begreppet ”förening” ligger också att föreningen är självständig.

Regeringen anser emellertid att även en kvinnokommitté eller motsvarande enhet inom en annan organisation skall betraktas som en kvinnoorganisation och som sådan kunna vara mottagare av organisationsbidrag (se avsnitt 3.3.1). En sådan sammanslutning inom en ideell förening kan exempelvis ha ett eget underkonto, årsmöte och en egen styrelse eller andra former som möjliggör för medlemmarna att utkräva ansvar.

Ha en riksomfattande organisation eller ha ett riksintresse

Utredaren föreslår att en organisation som skall kunna få organisationsbidrag skall vara riksomfattande med lokalt eller regionalt förankrad verksamhet eller att verksamheten skall ha ett riksintresse. Utredaren preciserar emellertid inte vad som avses med riksomfattande. Enligt nuvarande bestämmelser skall organisationen ha lokalavdelningar i minst

hälften av landets landstingskommuner för att betraktas som riks-
omfattande.

Prop. 2005/06:4

Regeringen anser i likhet med utredaren att organisationen bör vara riksomfattande med lokalt eller regionalt förankrad verksamhet. Regeringens bedömning är att organisationen bör ha regelbunden verksamhet i minst fem län för att i detta sammanhang kunna anses bedriva en riksomfattande verksamhet. Organisationen bör kunna styrka sin verksamhet vid ansökningstillfället.

I likhet med utredaren anser regeringen att även organisationer som inte är riksomfattande bör kunna få organisationsbidrag om det finns särskilda skäl. Den verksamhet som organisationen bedriver bör i sådana fall ha ett riksintresse. Det kan gälla exempelvis organisationer bildade på etnisk grund som bara finns på några orter. Regeringen anser att det är särskilt viktigt att stötta kvinnoorganisationer som arbetar i områden som kännetecknas av etnisk, kulturell och religiös mångfald, t.ex. i stadsdelar som omfattas av de storstadspolitiska lokala utvecklingsavtalen. Det kan också gälla andra kvinnoorganisationer som bedriver en verksamhet som har ett riksintresse. Vid bedömningen om verksamheten har ett riksintresse bör behovet av förnyelsearbete inom det område där organisationen är verksam särskilt beaktas.

Ha bedrivit verksamhet under minst tre år

I den nu gällande bidragsförordningen anges inte uttryckligen hur lång tid organisationen skall ha funnits för att kunna få bidrag. Av bestämmelserna följer dock att organisationen skall ha funnits under det verksamhetsår som upphörde under det närmast föregående budgetåret.

Regeringen anser, i likhet med utredaren, att en kvinnoorganisation bör ha bedrivit verksamhet under minst tre år före ansökan om organisationsbidrag. Organisationen bör vid ansökningstillfället kunna styrka sin verksamhet under de tre senaste åren.

3.4 Etableringsbidrag

3.4.1 Mottagare av etableringsbidrag

Regeringens bedömning: Mottagare av etableringsbidrag bör vara nybildade kvinnoorganisationer.

Politiska partier och deras kvinnoorganisationer bör uteslutas från möjligheten att få etableringsbidrag.

Utredarens förslag: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig i denna del, däribland *SIOS Kvinnokommitté*, *Sverigefinskt kvinnoforum* och *Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)*, tillstyrker utredarens förslag.

Skälen för regeringens bedömning: Syftet med etableringsbidraget är att öppna bidragssystemet för nybildade kvinnoorganisationer, dvs. för kvinnoorganisationer som inte har funnits i minst tre år. Etablerings-

bidraget bör ge möjligheter för nystartade kvinnoorganisationer att berika samhället i stort med nya verksamheter och idéer.

Regeringen redovisar i avsnitt 3.3.1 sin bedömning att med kvinnoorganisation bör avses:

- en ideell förening där en majoritet av medlemmarna är kvinnor och som har till uppgift att stärka kvinnans ställning i samhället, eller
- en sammanslutning av kvinnor inom en ideell förening som arbetar för att stärka kvinnans ställning i samhället.

Som framgår av avsnitt 3.3 anser regeringen att en sammanslutning av kvinnor inom en annan organisation, som har funnits i minst tre år, bör kunna vara mottagare av organisationsbidrag. Om en sådan sammanslutning ombildar sig till en ideell förening bör den i stället för etableringsbidrag kunna få behålla sitt organisationsbidrag.

Politiska partier och deras kvinnoorganisationer bör uteslutas från möjligheten att få etableringsbidrag, se avsnitt 3.3.1.

3.4.2 Villkor för etableringsbidrag

Regeringens bedömning: För etableringsbidrag bör samma villkor gälla som för organisationsbidrag, med den skillnaden att det inte bör ställas krav på viss minsta verksamhetstid. Dessutom bör organisationen ha en utvecklingsplan. Etableringsbidraget bör kunna lämnas under högst tre år.

Utredarens förslag: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig i denna del tillstyrker utredarens förslag.

Skälen för regeringens bedömning: Villkoren för etableringsbidrag bör vara i stort sett desamma som för organisationsbidrag. Det innebär att organisationen bör:

- bedriva verksamhet som tillgodoser syftet med statsbidraget,
- vara demokratiskt uppbyggd och
- ha en riksomfattande organisation med lokalt eller regionalt förankrad verksamhet i minst fem län eller ha ett riksintresse.

En nybildad kvinnoorganisation bör kunna söka etableringsbidrag direkt från starten. Det bör därför inte ställas krav på att organisationen skall ha bedrivit verksamhet under minst tre år före ansökan om bidrag. Etableringsbidraget bör kunna utgå under högst tre år. Mottagare av etableringsbidrag bör kunna visa en utvecklingsplan där målen för verksamheten framgår.

För fortsatt etableringsbidrag bör organisationens verksamhet prövas mot villkoren i förordningen och mot organisationens utvecklingsplan. Regeringens bedömning är att en organisation som har fått etableringsbidrag i tre år utan att uppnå de krav som ställs på statsbidragsberättigade organisationer, i princip inte bör kunna ges fortsatt stöd.

3.5.1 Mottagare av verksamhetsbidrag

Regeringens bedömning: Mottagare av verksamhetsbidrag bör vara

- kvinnoorganisationer,
- paraplyorganisationer för kvinnoorganisationer,
- kvinnonätverk som inte är ideella föreningar, och
- stiftelser.

Politiska partier och deras kvinnoorganisationer bör uteslutas från möjligheten att få verksamhetsbidrag.

Utredarens förslag: Överensstämmer i stora delar med regeringens bedömning. Utredaren föreslår dock inte att verksamhetsbidrag skall kunna ges till ett kvinnonätverk som inte är en ideell förening. Inte heller föreslår utredaren att politiska partier och deras kvinnoorganisationer skall uteslutas från möjligheten att få verksamhetsbidrag.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig i denna del, däribland *Internationella kvinnoförbundet*, *Kvinnoforum*, *Stiftelsen KvinnorKan* och *Moderatkvinnorna*, tillstyrker utredarens förslag. *Kvinnofolkhögskolan* anser att de politiska kvinnoorganisationerna inte skall konkurrera med övriga kvinnoorganisationer om verksamhetsbidraget utan att de även i detta sammanhang skall utnyttja partistödet.

Skälen för regeringens bedömning

Till skillnad mot det nuvarande statsbidraget för kvinnoorganisationernas centrala verksamhet anser regeringen att även vissa slag av organisationer som inte är berättigade till organisationsbidrag eller som inte uppfyller samtliga krav för detta stöd bör kunna vara mottagare av verksamhetsbidrag. Det gäller bl.a. kvinnonätverk och stiftelser.

Kvinnoorganisationer och paraplyorganisationer

I avsnitt 3.3.1 gör regeringen den bedömningen att mottagare av organisationsbidrag bör vara kvinnoorganisationer och paraplyorganisationer för kvinnoorganisationer. Regeringen anser att dessa typer av organisationer också bör kunna vara mottagare av verksamhetsbidrag.

Politiska partier och deras kvinnoorganisationer bör dock uteslutas från möjligheten att få verksamhetsbidrag, se avsnitt 3.3.1.

Som tidigare nämnts bör med en kvinnoorganisation avses en ideell förening där en majoritet av medlemmarna är kvinnor och som har till uppgift att stärka kvinnors ställning i samhällslivet, eller en sammanlutning av kvinnor inom en ideell förening som arbetar för att stärka kvinnors ställning i samhället. Det innebär således att även en kvinnokommitté eller motsvarande enhet inom en ideell förening som arbetar för att stärka kvinnors ställning bör kunna vara mottagare av verksamhetsbidrag. Det är då moderorganisationen som blir juridiskt ansvarig för ansökan och redovisning av bidraget. Bidraget bör i sådant fall förenas

Kvinnors organisering i nätverk

Som tidigare nämnts är kvinnors organisering ofta mångfacetterad och sker på många olika arenor. Kvinnoorganisationer arbetar ofta parallellt med en mängd olika frågor inom ett brett spektra, vilket försvårar en kategorisering. Kvinnor väljer ofta att organisera sig annorlunda än män, i mer informella och nätverksbaserade former. Det förekommer lösare sammanslutningar av kvinnor, som antingen har en anknytning till en annan organisation eller är mer fristående.

”Nätverk” är ingen ny företeelse i betydelsen informella kontakter kring olika praktiska angelägenheter. Begreppet nätverk brukar också användas för att beteckna en samarbetsform. Under de senaste årtiondena har begreppet nätverk använts som alternativ eller komplement till traditionella organisationer som är medlemsbaserade och hierarkiskt uppbyggda. Nätverk ses som en icke-hierarkisk samarbetsform, som genom sin informella struktur underlättar ett aktivt deltagande och spontana initiativ.

Det är emellertid inte helt korrekt att tala om nätverk och föreningar som jämförbara företeelser. Nätverk är mer ett uttryck för kontakter och verksamhetsinriktning, medan förening anger hur verksamheten är organiserad. I den kartläggning av kvinnors organisering som utredaren genomförde fann utredaren att många kvinnosammanslutningar kallar sig för nätverk, men använder den juridiska formen ideell förening.

Regeringens uppfattning är att nätverk inte utesluter formella organisationer, snarare tvärtom. Dessa organisationer utgör ofta en bas för nätverkens mobilisering. Tillsammans med andra organisationer, enskilda individer och grupper byggs informella kontaktnät upp, som fogas samman i tillfälliga koalitioner i syfte att uppnå vissa specifika politiska mål.

Ytterligare ett kännetecken på nätverkskulturen är att den i hög grad har anammat den nya tekniken. Internet används i hög grad som kommunikationsmedel. Det möjliggör en levande diskussion och en snabb mobilisering av deltagande medborgare. De som engagerar sig i sådana nätverk tycks också ha ett större intresse för handlingsinriktade verksamheter än att delta i möten och sammanträden. För dessa blir det viktigare att nå politiska mål.

Dessa nya samarbetsformer kan ses som en naturlig utveckling för människor att kunna anpassa sig till en alltmer föränderlig och komplex värld. Det innebär emellertid att kvinnlig organisering, som sker på annat sätt än det traditionella, automatiskt blir utesluten från statsbidraget till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet.

Regeringen anser därför att även ett kvinnonätverk som inte är en ideell förening bör kunna vara mottagare av verksamhetsbidrag. Eftersom nätverket inte är en egen juridisk person bör dock ett krav vara att någon ideell förening på nätverkets vägnar ansöker om verksamhetsbidrag och ikläder sig det juridiska ansvaret. Bidraget bör i sådant fall förenas med särskilda villkor om att det skall användas för kvinnonätverkets verksamhet.

En konsekvens av detta kan bli ett ökat antal ansökningar avseende organisationer som i dag inte betraktas som kvinnoorganisationer. Regeringen gör dock den bedömningen att det åtminstone på kort sikt inte kommer att innebära någon större ökning av antalet ansökningar för den lösare form av nätverk som här avses. Den ovannämnda kartläggningen som utredaren lät göra visade att av de 64 som kallade sig nätverk var hälften ideella föreningar. Det var endast fyra stycken som hade en lösare organisation utan styrelse och stadgar. Övriga var nätverk inom en organisation.

Kvinnors organisering i stiftelser

En stiftelse kan inte, i likhet med en paraplyorganisation, få statsbidrag enligt nuvarande regler om bidrag för kvinnoorganisationers centrala verksamhet. I en stiftelse finns det inte och kan det inte, i juridisk mening, finnas enskilt anslutna medlemmar.

Det finns exempel på verksamhetsinriktade stiftelser som arbetar utifrån en politisk agenda som i hög grad syftar till att påverka den demokratiska utvecklingen. Regeringen anser därför att även en stiftelse som bedriver verksamhet enligt syftet med statsbidraget bör kunna få verksamhetsbidrag.

3.5.2 Villkor för verksamhetsbidrag

Regeringens bedömning: Verksamhetsbidrag bör kunna ges för verksamheter som tillgodoser syftet med statsbidraget och som engagerar kvinnor för ett visst ändamål och som har ett riksintresse. Verksamhetsbidraget bör inte finansiera ordinarie verksamhet.

Utredarens förslag: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Flera instanser betonar att kriterierna för att kunna få verksamhetsbidrag måste förtydligas. *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* menar att utredaren inte har gjort tillräckligt klart var gränsen går mellan aktiviteter som syftar till att engagera kvinnor för ett visst ändamål och som är av allmänt intresse kontra samhällsnyttig verksamhet. Länsstyrelsen frågar om t.ex. landets kvinnojourer kan söka verksamhetsbidrag för att skydda och stödja misshandlade kvinnor och deras barn. *Svenska Kommunförbundet* framför att relationen mellan kvinnors egna organisationer och kommunal verksamhet är betydelsefull i många sociala och politiska frågor. Kommunförbundet anser därför att det vore positivt om stödet kunde användas av exempelvis kvinnojourer för att utveckla samverkan med offentliga myndigheter. Några instanser pekar på konsekvenser av om kriterierna är för detaljerade eller krångliga. *Sveriges Kvinnojourers Riksförbund (SKR)* ser positivt på att verksamhetsbidraget inte är kopplat till organisationsbidraget. *1,6 miljonersklubben* och *Riksförbundet Hem och Samhälle* förespråkar att tidsperioden för verksamhetsbidraget skall vara längre än ett år. *Internationella kvinnoförbundet (IKF)* anser att lokala föreningar bör kunna få verksamhetsbidrag. IKF menar att begränsningen av stödet till det som är av allmänt intresse för hela landet kan vara ett hinder för

föreningsarbetet. Det finns enligt IKF exempel på föreningar som driver ett utmärkt regionalt och lokalt arbete, som kanske inte omedelbart kan anses vara intressant för hela Sverige. Dessa föreningars arbete är en bra motvikt till alla aktiviteter som förekommer i Stockholm och som är till nytta även för de föreningar och förbund som finns i huvudstaden.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt den nuvarande förordningen lämnas statsbidrag till kvinnoorganisationer i form av ett grundstöd och ett rörligt bidrag. Det rörliga bidraget ges för utveckling och förnyelse av kvinnoorganisationernas verksamhet.

Regeringen anser att det även i ett nytt bidragssystem bör finnas möjlighet att stödja förnyelse och utveckling av kvinnoorganisationernas verksamhet. Det bör finnas redskap för staten att kunna ge stöd till både den utveckling som sker inom det traditionella föreningslivet och till helt nya företeelser och nya grupper som organiserar sig.

Regeringen anser att verksamhetsbidraget bör premiera omfattningen och mångfalden av aktiviteter. Mot den bakgrunden anser regeringen att verksamhetsbidrag bör kunna utgå för att genomföra aktiviteter som syftar till att engagera kvinnor för ett visst ändamål och som bedöms ha ett riksintresse, dvs. att det är av allmänt intresse för hela samhället och inte enbart lokalt.

Flera remissinstanser anser att kriterierna för att kunna få verksamhetsbidrag måste förtydligas. Ett par instanser anser att det är oklart om verksamhetsbidrag skall kunna ges till kvinnojourernas verksamhet. Regeringens bedömning är att verksamhetsbidraget varken bör finansiera kvinnojourernas eller andra organisationers ordinarie verksamhet. Regeringen anser dock att det finns all anledning för samhället att ta ett samlat ansvar för finansieringen av kvinnojourernas viktiga verksamheter på ett sådant sätt att det får en täckning i hela landet och att kvaliteten bibehålls. I 2005 års ekonomiska vårproposition (prop. 2004/05:100 s. 25 f) aviserades därför att stödet till våldsutsatta kvinnor och deras barn skall stärkas. Vidare angavs att en utredning tillsatts för att se över socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor (dir. 2005:32).

Regeringens bedömning är att verksamhetsbidraget närmast bör ses som ett projektstöd där bidrag söks för att få möjlighet att kunna utföra en viss verksamhet under en viss avgränsad tid. Verksamhetsbidraget bör således inte finansiera en ordinarie verksamhet.

Ett villkor för stöd för verksamheter är att de tillgodoser syftet med statsbidraget, dvs. att stödja kvinnors organisering i egna samman slutningar. Bidraget skall främja kvinnors deltagande i den demokratiska processen och samhällslivet samt möjliggöra för kvinnor att bevaka sina rättigheter och driva sina krav.

Verksamhetsbidraget bör inte detaljstyras utan organisationerna bör få utrymme att själva definiera vad som skall uppnås och vilka arbetsmetoder som skall användas. Syftet med stödet bör preciseras på ett sätt som gör det möjligt att senare kunna avläsa verksamhetens resultat. Det innebär att verksamhetsbidraget så långt det är möjligt bör kunna innefattas i en mål- och resultatprocess.

Organisationernas återrapporering av de aktiviteter som genomförts med stöd av bidraget bör ingå i prövningen av om fortsatt verksamhetsbidrag skall beviljas.

Regeringens bedömning: Verksamhetsbidrag bör få lämnas för internationella kontakter.

Utredarens förslag: Utredaren har föreslagit att organisationsbidrag, efter särskild ansökan, får lämnas för internationella kontakter till kvinnoorganisation som uppbär organisationsstöd.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har yttrat sig i denna del, däribland *Internationella kvinnoförbundet (IKF)*, *Riksorganisationen för Kvinnojourer och Tjejjourer i Sverige (ROKS)*, *Kristdemokratiska Kvinnoförbundet* och *Kvinnofolkhögskolan* tillstyrker utredarens förslag att statsbidrag skall utgå för internationella kontakter. *Kvinnofolkhögskolan* och *SIOS Kvinnokommitté* anser att bidraget har en naturligare koppling till verksamhetsstödet och bör därför i stället kunna lämnas till de kvinnoorganisationer som uppfyller villkoren för verksamhetsbidrag.

Skäl för regeringens bedömning: Många kvinnoorganisationer deltar i internationella sammanhang. Efterfrågan på medverkan från Sverige är stor exempelvis i frågor om jämställdhet. Flera länder inom EU önskar att utbyta erfarenheter med svenska kvinnoorganisationer.

Regeringen anser att kvinnoorganisationerna har en viktig roll att fylla i internationella sammanhang. De har möjlighet att i internationella forum få värdefulla kunskaper att utveckla vidare på det nationella planet. Dessa insatser görs i dag ofta på ideell basis, eller i vissa fall med stöd av projektmedel.

Utredarens förslag är att en del av organisationsstödet skulle kunna användas för internationella kontakter. Regeringen delar vissa remissinstansers uppfattning att denna verksamhet, bl.a. på grund av sin mer tillfälliga karaktär, har en naturligare koppling till verksamhetsbidraget än till organisationsbidraget.

Regeringen anser därför att en del av verksamhetsbidraget bör kunna användas för stöd för kontakter inriktade på internationellt arbete. Det blir då möjligt även för organisationer som inte önskar eller inte kvalificerar sig för organisationsstöd att ansöka om verksamhetsbidrag för internationella kontakter.

3.6 Redovisning, granskning och uppföljning

Regeringen avser att besluta en förordning med bestämmelser om det nya statbidraget för kvinnors organisering. Förordningen bör – utöver bestämmelser om syftet med bidraget, definitionen av en kvinnoorganisation, formerna och villkoren för statbidraget – även innefatta bestämmelser om ansökningsförfarandet och om att den organisation som beviljats bidrag på den beslutande myndighetens begäran skall vara skyldig att lämna det underlag som behövs för myndighetens granskning. Det kan exempelvis avse stadgar, årsredovisning och verksamhetsberättelse med ekonomisk redovisning.

Vidare avser regeringen att i förordningen ta in bestämmelser om återbetalningsskyldighet bl.a. om medel har beviljats på felaktiga grunder. Förordningen bör även innehålla en bestämmelse om att den beslutande myndigheten årligen skall lämna regeringen en samlad redovisning för att underlätta uppföljning av statsbidragets användning.

4 Ekonomiska konsekvenser

I 2005 års ekonomiska vårproposition (prop. 2004/05:100 s. 25 och 137) aviserades att regeringen från och med 2006 satsar 135 miljoner kronor för att öka stödet till kvinnojourer, Rikskvinnocentrum och för kvinnors organisering. När det gäller kvinnors organisering angavs att ett nytt bidragssystem skall inrättas med syfte att främja kvinnors deltagande i den politiska processen.

I budgetpropositionen för 2006 (prop. 2005/06:1, utg.omr. 17) är regeringens bedömning att det nya bidragssystemet på ett bättre sätt än tidigare skall kunna stödja kvinnors organisering. Regeringen föreslår därför i budgetpropositionen att anslaget 30:3 *Bidrag för kvinnors organisering* ökas för 2006 med 25,5 miljoner kronor. Samtidigt beräknas anslaget för 2007 och 2008 öka med 27 miljoner kronor respektive 28 miljoner kronor i förhållande till tidigare beräknade anslagsmedel. Vidare anför regeringen att anslaget även får användas för att finansiera administration rörande bidragshanteringen.

Regeringen avser att under hösten inrätta en särskild delegation för handläggning och beslut enligt bidragsförordningen, i avvaktan på en mer permanent myndighetslösning för hantering av statsbidraget. Kostnaderna för delegationens verksamhet och sekretariat får finansieras av anslaget för *Bidrag för kvinnors organisering*, dock upp till högst 10 procent av anslagsmedlen. Delegationen bör senast den 31 december 2007 redovisa sina erfarenheter och slutsatser av tillämpningen av förordningen om statsbidraget för kvinnors organisering.

Kap. 1 Utredarens uppdrag

Utredaren skall enligt direktiven göra en analys och utvärdering av det statliga bidraget till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet. Utredaren skall föreslå förändringar för att anpassa bidraget till hur samhället och kvinnoorganisationerna har utvecklats sedan bidraget inrättades.

Utredaren skall analysera stödet ur ett folkrörelseperspektiv och utvärdera vilken betydelse stödet har för kvinnors vilja och möjligheter till egen organisering och de demokratiska förtjänsterna av detta.

Utredaren skall även undersöka vilka krav som generellt ställs på folkrörelser och föreningar för att de skall få statliga bidrag.

Kap. 2 Kvinnors organisering som demokratisk kraft

När det gäller analysen av stödet till kvinnoorganisationerna ur ett folkrörelseperspektiv och utvärdering av vilken betydelse stödet har för kvinnors vilja och möjligheter till egen organisering och de demokratiska förtjänsterna av detta, behandlas detta i flera kapitel. Framför allt behandlas detta i andra kapitlet om kvinnors organisering som demokratisk kraft.

I detta kapitel definieras inledningsvis olika begrepp som kommer att användas i de följande kapitlen. Det gäller begrepp som civilt samhälle, ideell sektor, ideella organisationer, folkrörelser, sociala rörelser, kvinno-rörelse och kvinnoorganisationer.

I detta kapitel redovisas också översiktligt hur kvinno-rörelsen växte fram som en del av kampen för demokrati i slutet av 1800-talet. Under 1960- och 70-talen växte det fram en ny typ av kvinno-rörelse som utmanade såväl folkrörelsernas som föreningslivets traditionella organisationsformer. Här ges också en överblick över de olika kategorier av kvinnors organisering som finns inom dagens kvinno-rörelse. Kapitlet avslutas med en diskussion om behovet av kvinnors organisering i dagens samhälle.

Kap. 3 Nya former för kvinnors organisering

Samhällsförändringarna och den utveckling som har skett när det gäller kvinnors sätt att organisera sig, har enligt direktiven gjort det angeläget att utformningen av stödet till kvinnoorganisationerna anpassas till dessa nya förhållanden.

Utredaren skall därför överväga förutsättningarna för att bredda basen så att det statliga bidraget även omfattar paraplyorganisationer och nya former för organisering såsom nätverk samt olika mindre kvinnoorganisationer som behöver stöd för att kunna påverka i samhället och förbättra sin situation.

I detta kapitel redovisas inledningsvis regeringens demokrati- och folkrörelsepolitik. Därefter redovisas ett underlag om utvecklingen av de ideella organisationerna i det civila samhället. Där redovisas bland annat associationer och stiftelser.

I ett avsnitt om alternativa former för organisering diskuteras olika aspekter på nätverksbegreppet och nätverkskulturens effekter för folkrörelserna. Där redovisas också hur kvinnor organiserar sig i paraplyorganisationer. Kapitlet avslutas med en redovisning av en studie med exempel om kvinnors organisering på lokal nivå och på Internet.

Kap. 4 Statliga bidrag till ideella organisationer

Enligt direktiven skall utredaren även jämföra storleken mellan statsbidraget till kvinnoorganisationerna och statliga bidrag till andra typer av organisationer, i förhållande till medlemsantalet i respektive typ av organisation.

Inledningsvis i detta kapitel redovisas översiktligt de olika utredningar om statliga bidrag till ideella organisationer som har genomförts under de senaste årtiondena. Med utgångspunkt från bland annat dessa utredningar har en forskargrupp vid Handelshögskolan analyserat vilka tankegångar som har legat till grund för den nuvarande utformningen av statsbidragen till de ideella organisationerna. Deras analysmodell redovisas.

Huvuddelen av detta kapitel utgörs av en genomgång från utredningens egen kartläggning om fördelningen av statliga bidrag till ideella organisationer. Där redovisas olika typer av bidrag, bidragsgivare och mottagare av bidrag. Bidragsgivarna har besvarat frågan om det medlemsantal som utgör underlag för statsbidragen. De har också svarat på om det finns könsuppdelad statistik utifrån redovisningen av statsbidragen.

Kap. 5 Statligt stöd till kvinnoorganisationer

I detta kapitel redovisas inledningsvis motiven för inrättandet av det statliga stödet till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet samt den utredning som föregick propositionen om att inrätta stödet.

Därefter redovisas den nuvarande utformningen och handläggningen av stödet samt den ekonomiska utvecklingen för de kvinnoorganisationer som har fått del av stödet. I detta sammanhang redovisas också en utvärdering som bl.a. består av en rapportering av kvinnoorganisationer som har förlorat sitt statliga stöd.

Huvuddelen av detta kapitel ägnas emellertid åt den kartläggning som riktar sig till kvinnoorganisationer som inte uppbär statligt stöd. I samband därmed redovisas en enkät där synpunkter på det statliga stödet har inhämtats. Här redovisas också de s.k. paraplyorganisationer och stiftelser som har identifierats genom kartläggningen.

I syfte att kunna jämföra hur det statliga stödet till kvinnoorganisationerna ser ut i de övriga nordiska länderna redovisas en mindre undersökning om detta.

Avslutningsvis redovisas ett avsnitt om kvinnoorganisationer som är bildade på etnisk grund. Här redovisas enkätsvar från dessa organisationer samt synpunkter som har inhämtats genom ett särskilt seminarium med dessa organisationer. Även en kartläggning redovisas som Integrationsverket har genomfört i syfte att få en bild av hur riksorganisationer bildade på etnisk grund bedriver jämställdhetsarbete.

Prop. 2005/06:4
Bilaga 1

Kap. 6 Jämställdhet i folkrörelser och föreningsliv

Riksdagen och regeringen har slagit fast att jämställdhet är ett politiskt prioriterat mål och skall genomsyra hela samhället. Mot den bakgrunden skall utredaren enligt direktiven undersöka vilka krav vad gäller jämställdhet som generellt ställs på folkrörelser och föreningar för att de skall få statliga bidrag. Utredaren skall enligt direktiven särskilt kartlägga och jämföra de krav som ställs för att en organisation skall kunna få bidrag.

Utifrån slutsatserna i denna analys skall utredaren sedan lämna förslag på hur frågan om krav vad gäller jämställdhet i den statliga bidragsgivningen till folkrörelser och föreningar skall behandlas fortsättningsvis.

Inledningsvis i detta kapitel redovisas översiktligt hur jämställdhetspolitiken växte fram och utvecklades. Därefter diskuteras förhållandet mellan jämställdhetspolitiken och folkrörelserna. En slutsats som utredaren kommer fram till är att jämställdhet av många folkrörelser betraktas som en ”icke-fråga”, vilket kan bero på att den könsneutrala hållning som många folkrörelser har innebär att kön har osynliggjorts.

Ett avsnitt i detta kapitel behandlar kvinnor och män i civilsamhället. Där utforskas bestämningsfaktorer för, omfattning av och inriktning på kvinnors och mäns engagemang inom delar av civilsamhället, med fokus på könsrollsmönster.

Huvuddelen av detta kapitel behandlar emellertid jämställdhetskrav och redovisning vid statlig bidragsgivning till ideella organisationer. Även den lokala och regionala bidragsgivningen granskas ur ett jämställdhetsperspektiv.

Utredarens överväganden och förslag

Kap. 7 Förslag om nytt statsbidrag för kvinnors organisering

Det nya statsbidragets syfte

Utredaren föreslår att det nuvarande statsbidraget till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet skall ersättas av ett nytt statsbidrag för kvinnors organisering. Syftet med det nya statsbidraget skall vara att stödja kvinnors organisering i egna sammanslutningar. Bidraget skall också främja kvinnors deltagande i den demokratiska processen samt i samhällslivet och även göra det möjligt att bevaka kvinnors rättigheter och driva kvinnors krav.

Utredarens utgångspunkt har varit att den struktur av statsbidrag som redan finns bör användas i möjligaste mån. Utredaren föreslår därför att statsbidraget till kvinnors organisering skall utgöras av följande delar:

Organisationsbidrag, som utgår till en kvinnoorganisations verksamhet som helhet och som motiveras av att föreningens verksamhet bedöms som allmänt intresse för hela samhället.

Etableringsbidrag, som utgår till nybildad kvinnoorganisation eller till kvinnonätverk/kvinnokommitté eller motsvarande som ingår i annan ideell organisation, och som önskar etablera sig som en självständig förening.

Verksamhetsbidrag, som utgår till en förening för att den skall utföra vissa prestationer i utbyte mot stödet.

Mottagare av statsbidrag till kvinnors organisering

Utredaren föreslår att statsbidrag till kvinnors organisering skall kunna ges till en kvinnoorganisation, eller till kvinnonätverk/kvinnokommitté eller motsvarande inom en ideell förening och som har till uppgift att stärka kvinnors ställning i samhället och som uppfyller villkoren för statsbidraget.

Paraplyorganisationer och stiftelser

Samarbete mellan olika riksorganisationer bör vara ett ansvar för organisationerna själva. Organisationernas kostnader för samordningsinsatser bör inrymmas i det utökade organisationsstödet. Organisationsstöd bör därför inte utgå direkt till paraplyorganisationer. När det gäller stiftelser finns det i juridisk mening inte medlemmar som enskilda personer. Det innebär att en stiftelse inte kan vara sökande för statsbidrag till kvinnors organisering. Utredaren anser däremot att staten bör kunna stödja samarbetsorgan och stiftelser genom direkta bidrag i form av verksamhetsbidrag till olika projekt.

Stöd till de politiska kvinnoorganisationerna

Utredaren föreslår att en del av det allmänna verksamhetsstödet i det statliga partistödet avsätts för att finansiera verksamheten i de politiska partiernas kvinnoförbund eller motsvarande. De politiska kvinnoorganisationerna föreslås därför undantas från organisationsstödet i det nya statsbidraget för kvinnors organisering.

Utredarens bedömning är att en anvisning av medel till de politiska kvinnoorganisationerna via partistödet bidrar till att finansiera höjningen av stödet till kvinnoorganisationerna. Eftersom de politiska kvinnoorganisationerna får stöd på annat sätt, bidrar det till att stödet till de övriga kvinnoorganisationerna kan höjas.

Villkor för organisationsbidrag

Utredaren föreslår att följande villkor skall gälla för att organisationsbidrag skall kunna lämnas. Organisationen skall:

bedriva sådan verksamhet som tillgodoser syftet med statsbidraget,

- ha medlemmar som är enskilt anslutna och som delar organisationens grundvärderingar och mål,
- vara demokratiskt uppbyggd, dvs. ha en struktur som möjliggör för medlemmarna att utkräva ansvar,
- ha en riksomfattande organisation med lokal eller regional förankrad verksamhet eller med ett riksintresse och
- ha bedrivit verksamhet under minst tre år före ansökan om bidrag.

Extra organisationsstöd för internationella kontakter

Utredaren föreslår att extra organisationsbidrag, efter särskild ansökan, får lämnas för internationella kontakter till organisation som uppbär organisationsstöd.

Villkor för etableringsbidrag

Utredaren föreslår ett särskilt etableringsbidrag för nybildade organisationer som inte uppfyller samtliga krav för att få organisationsbidrag. Etableringsbidrag skall kunna utgå under högst tre år. Etableringsbidraget gör det möjligt för en kvinnokommitté eller motsvarande, som finns inom en ideell förening, att under en treårsperiod pröva om den önskar etablera sig som en självständig organisation eller om den skall fortsätta vara en del av riksorganisationen.

Villkor för verksamhetsbidrag

Utredaren föreslår att verksamhetsbidrag får ges till kvinnoorganisation för aktiviteter som syftar till att engagera kvinnor för ett visst ändamål och som har ett riksintresse. Verksamhetsbidrag skall även kunna ges till organisationer som inte uppfyller samtliga krav för organisationsbidrag, t.ex. paraplyorganisationer och stiftelser. Utredaren anser att verksamhetsbidraget bör baseras på en dialog och överenskommelse mellan bidragsgivaren och kvinnoorganisationen.

Ekonomiska konsekvenser av utredarens förslag

Utredaren beräknar att, utöver de 18 organisationer som får stöd i dag, kommer cirka ett 20-tal kvinnoorganisationer ansöka om organisationsbidrag. Utredaren beräknar att varje organisation behöver ett basfinansierat stöd på 400 000 kronor. Om ett 35-tal organisationer får bidrag med 400 000 kronor innebär det en kostnad på 14 miljoner kronor.

Utredaren beräknar det internationella stödet till 1 miljon kronor totalt per år. När det gäller etableringsbidraget beräknar utredaren det till

100 000 kronor per organisation och år. Om 20 organisationer ansöker om etableringsbidrag, innebär det en kostnad på 2 miljoner kronor.

Prop. 2005/06:4
Bilaga 1

Utredaren beräknar att verksamhetsbidrag utgår med 350 000 kronor per organisation och år. Om 35–40 organisationer beviljas verksamhetsbidrag, innebär det en kostnad på 13 miljoner kronor. Med dessa antaganden beräknar utredaren att kostnaden för det nya statsbidraget uppgår till 30 miljoner kronor fördelat på 35–60 kvinnoorganisationer.

När det gäller beräkning av stödet till de politiska kvinnoorganisationerna beräknar utredaren att tio procent av partistödet bör användas för stöd till de politiska kvinnoorganisationerna. Det skulle innebära 14 miljoner kronor. Utredaren föreslår att stödet fördelas efter antalet mandat i riksdagen. Det skulle innebära följande fördelning:

- Sveriges Socialdemokratiska Kvinnoförbund – S-kvinnor 4,59 miljoner kronor,
- Moderatkvinnorna 2,55 miljoner kronor,
- Liberala Kvinnor 1,52 miljoner kronor,
- Kristdemokraternas kvinnoförbund 1,63 miljoner kronor,
- Vänsterpartiets kvinnoutskott 1,6 miljoner kronor,
- Centerkvinnorna Riksorganisationen 1,10 miljoner och
- Miljöpartiets kvinnoutskott 1,08 miljoner kronor.

Kap. 8 Förslag om handläggning av det nya statsbidraget

Utredaren föreslår att handläggningen av det nya statsbidraget för kvinnors organisering skall handläggas av en särskild jämställdhetsmyndighet när en sådan inrättas. Som en övergångslösning föreslår utredaren att statsbidraget handläggs av en särskild nämnd för fördelning av statsbidrag för kvinnors organisering.

Handläggning inom Regeringskansliet

Utredaren skall enligt direktiven undersöka möjligheten att förlägga handläggningen av kvinnoorganisationernas bidragsärenden till en annan myndighet än Regeringskansliet samt presentera för- och nackdelar med detta. Utredaren skall även belysa de ekonomiska konsekvenserna av att förlägga handläggningen till en annan myndighet.

Utredarens bedömning är att den nuvarande handläggningen av stödet inte är tillfredsställande. Utredaren anser att det inte finns något skäl till att stödet till kvinnoorganisationer skall handläggas inom ett departement. Det brukar i andra sammanhang anses olämpligt att regeringen ikläder sig en myndighetsroll.

Handläggning vid annan myndighet

Utredaren har också prövat möjligheterna att lägga ansvaret för den framtida bidragshandläggningen på andra befintliga myndigheter. Utredaren har dock inte funnit att dessa alternativ är lämpliga för uppgiften. Följande myndigheter eller råd är prövade som tänkbara för uppgiften att handlägga och fördela statliga stödet till kvinnors organisering:

- Jämställdhetsombudsmannen (JämO),
- Ungdomsstyrelsen och
- Folkbildningsrådet.

Handläggning vid Socialstyrelsen

Utredaren har även bedömt möjligheten att en delegation vid Socialstyrelsen skulle handlägga och besluta om fördelning av statsbidraget för kvinnors organisering. En sådan delegation skulle avvika från de arbetsformer som Socialstyrelsen har för annan bidragsgivning. Mot den bakgrunden är utredarens bedömning att Socialstyrelsen inte är det lämpligaste alternativet för att fördela stödet till kvinnors organisering.

Handläggning vid en nybildad jämställdhetsmyndighet

Utredaren föreslår att handläggningen av det nya statsbidraget för kvinnors organisering skall handläggas av en särskild jämställdhetsmyndighet när en sådan inrättas. Utredaren anser att myndighetsformen är nödvändig utifrån behovet av att kunna följa jämställdhetsperspektivet mer kontinuerligt och för att kunna göra strategiska uppföljningar. Inom detta politikområde finns det i dag inte någon myndighet som är lämplig. Däremot har frågan om att inrätta en myndighet för jämställdhetsfrågor diskuterats i olika sammanhang under de senaste åren.

Handläggning vid en nämnd

Utredarens bedömning är dock att inrättandet av en jämställdhetsmyndighet är en fråga som ligger flera år framåt i tiden. Utredaren föreslår därför, i avvaktan på att den nya jämställdhetsmyndigheten har inrättats, att fördelningen av det statliga stödet till kvinnors organisering skall beredas och beslutas av en särskild nämnd. När inrättandet av jämställdhetsmyndigheten är genomfört, kan uppgifterna överföras från nämnden till en avdelning på den nya myndigheten.

Utredarens bedömning är att kostnaderna för handläggning och kansli för nämnden uppgår till 3 miljoner kronor per år.

Kap. 9 Förslag till krav om jämställdhet på statligt stöd till folkrörelser

Krav på jämställdhet i bidragsförordningar

Utredaren föreslår att det i förordningar och regleringsbrev, som ett förtydligande av det krav på demokratisk organisation som finns i de flesta statsbidragsförordningar, skall införas krav på ett jämställdhetsperspektiv.

Utredaren anser att en viktig del i den fortsatta strategin för jämställdhetsintegrering är att ett jämställdhets- och könsperspektiv tydligare

måste integreras i folkrörelsepolitiken och i den statliga bidragsgivningen.

Prop. 2005/06:4
Bilaga 1

Riksdagen och regeringen har slagit fast att jämställdhet är ett politiskt prioriterat mål som skall genomsyra hela samhället. Utredaren har funnit att det, utom i ett fåtal fall, inte ställs några särskilda krav i bidragsförordningarna om att organisationerna skall verka för jämställdhet. Utredarens bedömning är att det är få bidragsgivare som har tagit något eget initiativ för att införliva jämställdhetsperspektivet i den statliga bidragsgivningen.

Förslag om systematisk redovisning av jämställdheten

Utredaren föreslår att myndigheter, som fördelar statsbidrag till organisationer, systematiskt skall redovisa jämställdhet genom att redovisa hur:

- könsfördelningen ser ut i de bidragsmottagande organisationerna,
- könsfördelningen ser ut i de bidragsmottagande organisationernas centrala styrelser och
- de bidragsmottagande organisationerna verkar för jämställdhet.

Konsekvenser av utredarens förslag

Utredaren bedömer att en konsekvens av förslaget är att bidragsgivarna måste införa och tydliggöra särskilda återrapporteringskrav för organisationer och föreningar som uppbär statsbidrag. Utredaren anser dock att det inte är tillräckligt att organisationerna enbart redovisar könsuppdelad statistik. De måste också utveckla metoder för att organisationernas interna fördelning av de offentliga medlen skall bli synliga.

En konsekvens av att bidragsgivarna inför och tydliggör särskilda återrapporteringskrav för att organisationerna skall få statsbidrag blir att organisationerna, för att få offentligt stöd, måste göra såväl en kvantitativ som en kvalitativ rapportering ur ett könsperspektiv av verksamheten i föreningarna.

Kap. 10 Konsekvenser av utredningens förslag

Finansiering av det nya statsbidraget för kvinnors organisering

Utredaren har övervägt tänkbara källor för att finansiera det nya statsbidraget för kvinnors organisering. Som huvudalternativ föreslår utredaren att en andel av överskottet från AB Svenska Spel, motsvarande 30 miljoner kronor, skall finansiera stödet för kvinnors organisering.

Ett annat alternativ till finansiering som utredaren har övervägt är att en viss andel, motsvarande 30 miljoner kronor, överförs till anslaget för kvinnors organisering från följande anslag:

- Folkbildningsstödet,
- Medel för jämställdhetsprojekt,
- Stödet till biståndsverksamhet och
- Stödet till frivilliga försvarsorganisationer.

Utredaren föreslår också att 10 procent av verksamhetsstödet i det statliga partistödet avsätts för att finansiera kvinnoorganisationernas verksamhet inom de politiska partierna. Det motsvarar 14 miljoner kronor.

Prop. 2005/06:4
Bilaga 1

Finansiering av en särskild nämnd

Utredaren har också övervägt hur den föreslagna nämnden för att fördela statsbidraget för kvinnors organisering skall finansieras. Utredarens bedömning är att kostnaderna för handläggning och kansli för nämnden uppgår till 3 miljoner kronor per år. Denna kostnad inkluderar de kostnader som i dag finns för handläggningen av stödet på Justitiedepartementet. Denna kostnad beräknas till 500 000 kronor.

Utredarens bedömning är att anslagssparandet på årets budget, som är föreslagit på PO 90 Regeringskansliet m.m., kan komma i fråga, eftersom detta kan ses som en del i Regeringskansliets verksamhet.

Övriga konsekvenser

Utredaren har prövat det offentliga åtagandet. Utredaren bedömer att ett minskat offentligt åtagande inte är aktuellt. Tvärtom bedömer utredaren att det statliga stödet måste öka.

Utredaren har även bedömt konsekvenserna för jämställdheten. Förslaget innebär att det inte blir en uppgift enbart för kvinnoorganisationerna att aktivt arbeta med jämställdhet. Utredaren föreslår att krav på ett jämställdhetsperspektiv bör införas i de förordningar och regleringsbrev som styr statsbidragen till ideella organisationer. Om organisationerna inte redovisar könsfördelning och jämställdhetsperspektiv kan bidragen minskas eller helt avvecklas.

När det gäller konsekvenser för att nå de integrationspolitiska målen, innebär förslaget att även kvinnliga nätverk, kvinnokommittéer eller motsvarande, som är verksamma inom en riksorganisation bildad på etnisk grund, skall kunna erhålla det föreslagna statsbidraget.

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av Brottsoffermyndigheten, Integrationsverket, Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete, Krisberedskapsmyndigheten, Socialstyrelsen, Statskontoret, Statistiska centralbyrån, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Ungdomsstyrelsen, Statens kulturråd, Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund, Jämställdhetsombudsmannen, Verket för näringslivsutveckling, Stockholms kommun, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Umeå kommun, Anlara Umeå, Centerkvinnorna Riksorganisationen, Centrum för genusstudier, Folkbildningsrådet, Forum – Kvinnor och Handikapp, Fredrika-Bremer-Förbundet, Fristående Husmodersförbunden (FHF), Föreningen KvinnorKan, Handikappförbundens Samarbetsorgan, Haro Riksorganisationen för valfrihet, jämställdhet och föräldraskap, Internationella kvinnoförbundet (IKF), Kristdemokratiska Kvinnoförbundet, Kvinnofolkshögskolan, Kvinnoforum, Kvinnoorganisationernas Samarbetsråd i Alkohol och Narkotikafrågor (KSAN), Kvinnor för mission, Kvinnor i Svenska kyrkan, Landsorganisationen i Sverige (LO), Liberala Kvinnor, Moderatkvinnorna, Riksförbundet för sexuellt likaberättigande (RFSL), Riksförbundet Internationella Föreningar för Invandrarkvinnor (RIFFI), Riksförbundet Hem och Samhälle, Riksorganisationen för Kvinnojourer och Tjejjourer i Sverige (ROKS), Samarbetsorgan för etniska minoriteter i Sverige (SIOS) och SIOS Kvinnokommitté, Stiftelsen Kvinnoforum (KvF) Svenska Baptisternas Kvinnoförbund (SBKF), Svenska Kommunförbundet, Svenska kvinnors Europeanätverk (SKEN), Svenska Riksförbundet Nationellt Resurs-Centrum för kvinnor (NRC), Svenska UNIFEM-kommittén, Sverigefinskt kvinnoforum, Sveriges Ekumeniska Kvinnoråd (SEK), Sveriges Kvinnojourers Riksförbund (SKR), Sveriges Kvinnolobby, Sveriges Kvinnoråd (SWE Q), Sveriges Riksidrottsförbund (RF), Sveriges Socialdemokratiska Kvinnoförbund – S-kvinnor, Sverigeunionen av Soroptimistklubbar, Föreningen Tealogerna, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Vänsterpartiets kvinnopolitiska utskott (KPU) och Business and Professional Women/Yrkeskvinnors Riksförbund (BPW/YRK).

Naturvårdsverket, Afrikanska Kvinnors Nätverk, Allt är möjligt, Arabiska kvinnoförbundet, Bolivianska Riksförbundet, Centerpartiet, Filippinska kvinnorättsforum, Folkpartiet liberalerna, Internationella Romska och Resande Kvinnocenter, Irakiska Riksförbundets kvinnoavdelning, Jämställdhetsarbetarnas förening, Kristdemokraterna, Kurdiska Unionens kvinnokommitté, Kurdistanens kvinnoförbund, Kvinna till Kvinna, Kvinnofronten, Kvinnor för fred, Kvinnors Nätverk, Kvinnovetenskapligt Forum, Landsorganisationen i Sverige LO-kvinnor, Lantbrukarnas Riksförbund LRF-kvinnor, Metodistkyrkan kvinnoförbund, Miljöpartiet de Gröna, Miljöpartiets kvinnoutskott, Moderata samlingspartiet, Riksförbundet för Företagarkvinnor, Riksförbundet för sexualupplysning (RFSU), Spanska Riksförbundets kvinnoavdelning, Stödande Romska Kvinnocenter, Svenska kvinnors vänsterförbund, Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Sveriges Bingo

arrangörers Riksförbund (SVEBICO), Sveriges Förenade studentkårer, Sveriges socialdemokratiska arbetarparti, Syriska Riksförbundet, Terrafem, Ungerska Huset, Vänsterpartiet och Women's International Zionist Organisation (WIZO) i Sverige har avstått från att yttra sig. Prop. 2005/06:4
Bilaga 2

Yttranden har dessutom kommit in från Baltic Fem, Centerkvinnorna i Blekinge distrikt, Centerkvinnorna i Halland, Centerkvinnorna i Jämtlands län, Centerkvinnorna i Jönköpings distrikt, Centerkvinnorna i Malmöhus distrikt, Centerkvinnorna i Norrbottens distrikt, Centerkvinnorna i Skaraborgs distrikt, Centerkvinnorna i Södermanland, Centerkvinnorna Östgötadistrikt, DEA-Föreningen för kvinnomuséer, Forum För Jämställdhet, Föreningen Kvinna Sakarborg, Internationella Kvinnoföreningen – Lokalt resurscentrum för kvinnor i Malmö, Ja-föreningen – Nätverk för jämställdhet, Kristianstads Lottaförbund, Kvinnliga Akademikers Förening, Kvinnojouren Regnbågen i Tumba, Mitthögskolan Qnet, Musikteatergruppen Afrodites Ångbåt, Resursnätet, Riksförbundet Sveriges Lottakårer, Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation, Stiftelsen Mälardalens kvinnolobby, Svenska Samernas riksförbund, Viktoria lokalt resurscentrum för kvinnor i Kramfors, Västsvenska Quinnors Lobby och 1,6 miljonersklubben.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 oktober 2005

Närvarande: statsministern Persson, statsråden Ringholm, Sahlin, Pagrotsky, Östros, Messing, Y. Johansson, Bodström, Sommestad, Karlsson, Nykvist, Andnor, Nuder, Hallengren, Jämtin, Österberg, Orback, Baylan

Föredragande: statsrådet Orback

Regeringen beslutar proposition 2005/06:4 Statligt stöd för kvinnors organisering.